

Misztikum és mágia című performansz

1993, Békéscsaba, Póstelek, Csalánleves III.

Előzmény. A kastélyrom középső, már lehullott vakolatú, megközelítőleg hét-szer tíz méteres termében vagyunk.

„C” pont: A terem közepére a helyszínen gyűjtött romtéglákból háromszor kettő méteres téglalap van kirakva. A téglalap hosszanti oldala a terem hosszanti oldalával párhuzamos.

„B” pont: A téglalaptól megközelítőleg kettő és fél méterre a falon közepén a művész által fekete fóliára akrilfestékekkel festett, fehér téglalapkontúr negatívok láthatók.

Az egész képfelületet egy lila X-szel van áthúzva. A kép kettőszázkilencven-szer százkilencvenhét centiméteres.

„A” pont: A képpel szemben a „C” pont másik oldalán, a téglalaptól másfél méterre, a középtengelyen, egy méter magas téglalaposztamensen a *Vérszekér* (alumínium kémcsőtartóból, görkorcsolyából, rászerezelt zseblámpából és a művész vérével tartalmazó kémcsövekből álló alumíniumlemez-szárnyakkal ellátott, úrrepülőre emlékeztető alkotás) című szobor áll.

A rendezői jobbon és balon a falakon, szemmagasság fölött egy kicsivel egy-egy darab háromágú, villaszerű gázégő, alattuk a gázt biztosító háztartási PB-palackok láthatóak, amelyek gumicsövekkel kapcsolódnak az égőkhöz.

A gázégők egyenként három ötven-hetven centiméteres vörös lángot fújnak a mennyezet felé, disznóperzselőhöz hasonló hangot adva.

A közönség az oldalfalak mellett, körben helyezkedik el. A teremben fél-homály uralkodik.

Történet. A művész fehér papíroverálban, mezítláb átfúródik a közönségben, az „A” ponthoz lép, és bekapcsolja a *Vérszekér* zseblámpáját, amely a „B” pontnál lévő kép felé világít. A rendezői balon a „B” ponthoz sétál, magához veszi a fal tövében elhelyezett kalapácsot, és száz milliméteres vasszeggel tenyérnyi nagyságú pikkelyes döglött halat – kárászt, átütve – szemmagasságban rögzíti a falra. Szögelés közben térdel a talajon.

A középső nagy fekete kép szélétől megközelítőleg másfél méterre, fejfelé a mennyezet felé látható a felszegezett hal. A performer vizet iszik egy előre a falhoz készített műanyag pohárból. Áthalad a kép másik oldalához, és azonos távolságra a kép szélétől egy másik halat szegez a téglafalra. A hal feje lefelé, a talaj irányába mutat.

A művelet után a művész vizet iszik, leteszi a kalapácsot, szembefordul az „A” ponttal. Letérdel, imapózba teszi tenyereit, és belenéz a *Vérszekér* fény-szórójába (zseblámpa).

Egy perc után előrehajol, hamut szór a fejére, és leszaggatja magáról a hófehér overált.

Feláll, mezítelenül hátat fordít a közönségnek, és hanyatt fekszik a téglagyón, kezeit széttárja, Krisztus-pózban látható.

A művész feje a képzeletbeli keresztteneggellyel egy vonalban van a falon lévő gázlángokkal.

A gázlángok tűz- és érezhető hő-boltívet képeznek a térben.

Rendezői jobbról egészségügyi ruhában előlép egy ápolónő, lefertőtleníti BMZ jobb vénáját, és transzfúziós csövet köt belé, mely kettő méter hosszú.

A vér lassan elindul a csőben. Az asszisztens meglocsolja vérrel a művész testét, majd kiköti a csövet.

Átmegy a másik oldalra, és a bal vénába is köt egy csövet. Abból is alaposan végiglocsolja a művész testét, fejét, majd kiköti a berendezést.

A termet a gázégők melege, szaga és a becslés szerinti egy liter vér illata tölti meg. A művész a saját véreben mozdulatlanul fekszik. Rendezői jobbról egy fiatal, fehér inges férfi lép elő, kezében kék műanyag ládában lévő élő, tenyéryi kárászokkal.

A halakat végigönti a művész testén, amelyek vergődnek, ficáncolnak a véres testen és a száraz téglán.

Amikor már a halak nagy része elcsendesedett, mozdulatlaná vált az oltár, a művész feláll, és a halak lehullnak róla. Teste negatívja halkontúrral kirajzolva marad a téglán.

Segítői plédbe csomagolják, s saját lábán hagyja el a helyszínt.

Az installáció egy ideig érintetlen marad, a gázégők égnek, a *Vérszekér* zseblámpája világít. A halakat egy idő után a valaki a közönség soraiból összeszedi, s pár óra múlva finom halászlé illata érződik az egyik sátras csapat bográcsa felől.

Nem várt események. A performer az előadás során, amikor vénáiból engedték ki vérét, boldog melegséget érzett. Tekintetét mereven a mennyezetre szegezte, a gázégők lángjai látomásszerűen csillogó feketésvörös és ezüstös, olykor aranylós szárnyas figurákká váltak, akik karddal küzdöttek egymás ellen, a mennyezeten kavarogva. Inkább érezte a harcot, mint élesen látta. A jelenség erős, szúrós, szulfidra emlékeztető szaggal párosult. Az előadás vége felé egy pillanatra BMZ saját vérrel és halakkal szennyezett tükörképét vélte feltűnni a mennyezeten. A bemutatót követő napokon és pár héten keresztül olyan érzése volt, mintha kettő láthatatlan lény társaságát élvezné. Az utcán sétálva többször olyan benyomás érte, mintha követnék, de nem követte senki. Némely ember körül hideg, taszító, hátborzongató burkot érzékelt, ilyenkor a szúrós szagot is érezte, és belső, állati morgásra emlékeztető hangot hallott a fejében. Az ellenkezőjét is megtapasztalta, egyes emberek burkát melegnek érzékelt, kifejezett vonzást érzett irántuk, a hangkíséret ilyenkor kellemes, csilingelő volt. A növények, tárgyak kisugárzása is hasonló módon hatott rá.

Baji Miklós Zoltán